

6 SIVISTYSTOIMI 2023

Sivistystoimeen kuuluu kunnan toiminnoista koulutoimi, kirjasto sekä vapaa-aikatoimi. Koulutoimi pyrkii takamaan opetuksen hyvän laadun ja koulumaiset opetustilat oppilaille ja henkilökunnalle. Kunta vastaa itse esi-, perus- ja lukiokoulutuksesta. Kunta on mukana Järvisseudun koulutuskuntayhtymässä, joka järjestää ammatillista koulutusta. Kunnassa tarjotaan aamu- ja iltapäivätoimintaa kaikille 1.-2. -luokkalaisille, jotka sitä tarvitsevat. Sen yhteydessä kouluilla järjestetään myös esikoululaisten hoito koulupäivinä.

Sivistystoimi vastaa perusopetuksen arvioinnista Opetushallituksen suosittelemien laatuksiteereiden avulla. Arvioinnin pohjalta valitaan joka lukuvuosi 2 – 3 koko koulutoimen kehittämiskohdetta ja koulut valitsevat niiden lisäksi tarvittaessa koulukohtaiset kehittämiskohteet.

Sivistystoimeen kuuluu myös kirjaston ylläpitäminen niin palvelukirjastona kuin omatoimikirjastonakin. Kirjasto on oleellinen osa viihtyisää ja palvelevaa kuntaa. Uutena palvelumuotona on vuonna 2022 otettu käyttöön uusi palvelutila, joka toimii niin neuvottelu-, koulutus- kuin opiskelutilanakin. Lisäksi tilassa on levysoitin asiakkaita varten – levyjä on vähän yli 300.

Vapaa-aikatoimi pitää sisällään liikunta-, kulttuuri- ja nuorisopalvelut. Vapaa-aikatoimen vastuulla asukkaiden kokonaisvaltainen terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, kehittäminen, palveluiden järjestäminen ja tuottaminen sekä arviointi. Vapaa-aikatoimi vastaa osaltaan kunnan hyvinvointityöstä.

Sivistystoimi toimii aktiivisesti niin lähialueiden kuin muiden kansallisten toimijoiden kanssa yhteisöllisessä, toiminnallisessa ja kehittävässä yhteistyössä. Kunnan strategiassa sivistystoimi vastaa pitkälti hyvinvointipalveluista ja niiden laadusta.

Varhaiskasvatuspalvelut Lappajärven kunta on ostanut 1.8.2022 lähtien Alajärven kaupungilta. Aiemmin palvelut tuotti Kauhavan kaupunki. Kuntien välisessä sopimuksessa Lappajärven hyvinvointivaliokunta toimii niin sanottuna hyvinvointivaliokuntana, joka valmistelee yhdessä Alajärven kaupungin kanssa talousarvion. Talousarvion hyväksyy lopullisesti Lappajärven kunnanhallitus ja -valtuusto.

6.1 Sivistystoimen hallinto

Toiminta-ajatus ja tehtävän kuvaus:

Sivistystoimen hallinto on hajautettu malli. Varsinaisesti sivistystoimen hallintoon kuuluu sivistysjohtaja, joka on myös lukion rehtori ja kirjastonjohtaja, sekä vapaa-aikasihteeri. Hallinnon tehtäviä on hajautettu rehtoreille ja koulusihteerille; yleishallinnon puoli huolehtii koulutoimen, kirjaston ja vapaa-ajan yleishallinnosta yhteistyössä sivistysjohtajan kanssa.

Toiminnalliset tavoitteet:

Hallinto on vastuussa ja seuraa taloutta käyttöpuolella ja hankkeissa. Vuonna 2023 valmistellaan siirtymistä yhden koulutuksen järjestäjän alle esi- ja perusopetuksessa sekä lukiokoulutuksessa. Alajärven kaupunki, Evijärven, Lappajärven sekä Vimpelin kunnat ovat tehneet vuonna 2022 päätöksen alkaa valmistella siirtymistä. Vuosi 2023 jatkaa valmistelutyötä. Lappajärven osalta koulukentällä ei tapahdu juurikaan muutoksia: opetusta annetaan edelleen samoissa toimipisteissä.

Henkilökunta siirtyy uuden työnantajan palvelukseen vanhoina työntekijöinä siirtymisen toteutuessa. Valmistelussa merkittävimmät ratkaistavat kohdat ovat rahoitus, erityisesti lukiokoulutuksen yksikköhinta, sekä organisaatiomalli hallinnon osalta. Lappajärven kunnassa ei ole enää jatkossa välttämättä sivistysjohtajaa; kunnan virkarakenne pitää järjestää uudelleen. Tämä koskee niin yleishallintoa kuin sivistystoimeakin. Valmistelun yhteydessä sivistystoimen alla olevat ruokapalvelutyöntekijät siirretään teknisen toimien työntekijöiksi omassa kunnassa. Näin henkilökunta rakenne vastaa muiden kuntien rakennetta ja koulutuksen järjestäjä vastaa opetuksesta ja sen henkilöstöstä.

Perusopetuksen opettajien virkarakenne arvioidaan ja suhteutetaan oppilasennusteiden mukaisiksi. Selvityksen alla on mahdollisuus opettaa luokilla 5. ja 6. enemmän aineenopettajajohtoisesti. Luokanopettajavirkojen määrä täsmennetään lukuvuotta 2024-2025 varten; samalla taataan viroissa olevien aineenopettajien opetustuntien täytyminen.

Vuoden 2023 kunnan investointirahoihin varataan määrärahat Prosentti taiteeseen – hankkeeseen sekä lukion älylaitteiden hankintaan. Taidetta on tarkoitus sijoittaa luontoon ja ulkoalueille; suunnitelmissa on mm. Välijoen kanavapuiston alue, yhteiskoulun ja kirjaston piha-alue ja/tai Nissintien urheilualue. Lukioon hankitaan samanlainen tv-t-kalustus kuin mikä on yhteiskoululla joka opetustilassa.

Sivistystoimi ja vapaa-aikatoimi vastaavat osaltaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosaa eli HYTE-kertoimien toimintaa kuvaaviin prosessi-indikaattorien mittareista. Talousarviossa prosessi-indikaattorit ovat eriteltyinä perusopetuksen ja liikunnan kohdalla. Yleishallinto vastaa toimintaa kuvista kuntajohdon-indikaattoreista. TEAviitekehyykseen liittyy 7 eri toimintakokonaisuutta: sitoutuminen, johtaminen, seuranta ja tarveanalyysi, yhteiset käytännöt, osallisuus sekä muut ydintoiminnot. TEAviisari tulokset käsitellään hyvinvointivaliokunnassa kahden vuoden välein; seuraavan kerran vuonna 2024.

Sivistystoimessa haetaan vuodelle 2023 seuraavia hankkeita:

- Valtion erityisavustus esi- ja perusopetukseen koronaepidemian covid-19 vaikutusten tasoittamiseksi vuosille 2022-2024 (OKM); tämä on haettu ja saatu jo vuosille 2020-2022; omarahoitusosuus 5 %.
- Erityisavustus kouluissa ja oppilaitoksissa tehtävän nuorisotyön vahvistamiseen ja kehittämiseen (AVI)
- Liikkuva koulu ja opiskelu -kehittämisavustus (OKM)

Jatkuvia hankkeita ovat

- Kerhotoiminta 2022-2023; omarahoitusosuus 35 %

- Harrastus Suomen malli 2022-2023; omarahoitusosuus 20 %
- Kirjaston palvelutila-hanke; omarahoitusosuus 20 %
- Valtion erityisavustus lukiokoulutuksen järjestäjille koronaepidemian vaikutusten tasoittamiseksi vuosille 2021-2023 (OPH); tämä on haettu ja saatu jo vuosille 2020-2021; omarahoitusosuus 5 %

Suunnitelmavuodet 2024 - 2025:

Koulutuksen järjestäjä mallista riippuen vuoden 2024 ja 2025 ovat uuden mallin sisäänaajovuosia ja organisaation saattamista ajantasalle. Koulukuljetukset tulevat uudelleen arvioitaviksi. Opetusvirkojen vastaavuus oppilasennusteisiin varmistetaan.

Tavoitteet	Mittari	Tavoitetaso
Opetusvirkojen riittävyys ja oikeanlainen virkarakenne	Virkarakenne on ajantasaistettu	Virkoihin on riittävät opetustunnit ja virkoja sekä tuntiopettajuuksia on oikea määrä verrattuna oppilaisiin.
Koulutuksen järjestäjämallin valmistelu	Keskeiset rahoitus- ja organisaatorakenteet on selvitetty ja päätetty	Järjestämismalli sopii kaikille alueen kunnille, lukiokoulutuksen yksikköhinnat säilyvät ja koulutoimen hallinnon organisaatio on valmis.
Ruokapalveluhenkilökunnan siirtäminen sivistystoimesta tekniselle toimelle eli tukitoimintoihin.	Ruokapalvelutyöntekijät siirretään 1.1.2024 tekniselle toimelle. Valmistelu v. 2023.	Valmistaudutaan yhden koulutuksen järjestäjän malliin siirtymiseen; keittiöt siirtyvät kunnan tukipalveluihin.

6.2 Esi- ja perusopetus

Toiminta-ajatus ja tehtävän kuvaus

Lappajärvellä esi- ja perusopetusta annetaan Yhteiskoululla sekä Länsirannan ja Rantakankaan kouluilla. Yhteiskoululla opetusta on 0.-9. luokilla, ja esikouluryhmät ovat omina opetusryhminä. Yhteiskoululla toimii perusopetukseen valmistavan opetuksen ryhmä eli VALO. Länsirannan ja Rantakankaan kouluilla opetusta järjestetään 0.-6. luokilla ja esikoululaiset ovat yhdysluokassa 0.-2. Perusopetuksessa noudatetaan paikallista opetussuunnitelmaa, jonka pohjana on yhteinen etelä-pohjalainen opetussuunnitelma. Maakuntakohtaisia päivityksiä tulee joka lukuvuosi ja tarvittaessa päivitetään paikallista opetussuunnitelmaa. Kunta vastaa suurimmasta osasta koulukuljetuksia omana bruttolikenteenä. Koulun keittiö toimii valmistuskeittinä, josta ateriat lähtevät koulukeskuksen lisäksi kyläkouluille sekä varhaiskasvatukseen yksiköihin.

Toiminnalliset tavoitteet:

Lukuvuosi 2022- 2023 ei sisällä suuria muutoksia toiminnallisesti esi- ja perusopetuksessa. Kaikilla kouluilla opetusjärjestelyt säilyvät samanlaisina kevätlukukauden 2023, eikä henkilöstössäkään ole juuri muutoksia. Rantakankaan koulu siirtyy Yhteiskoululle syyslukukauden 2023 alusta lähtien. Yhteiskoulun osalta väliaikaiset tilajärjestelyt päättyvät myös liikuntatilojen osalta, kun uuden liikuntahallin käyttöönotto mahdollistaa täysipainoisen opetuksen kaikilla luokka-asteilla. Koulukeskuksen alueella kaikki opetuskäytössä olevat tilat ovat nyt erinomaisessa kunnossa. Liikuntahallin laaja käyttö ja toimintojen kehittäminen kuuluu lukuvuoden kehityskohteisiin.

Koulun järjestämään aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuu huomattavan suuri määrä oppilaita luokilta 0-2. Apip-toiminnan monipuolisuutta kasvatetaan jakamalla lapsia ruuhka-aikoina pienempiin ryhmiin erilaisia toimintoja varten. Toiminnassa pyritään huomioimaan kaikki vapaana olevat Yhteiskoulun tilat, ulkoalueet sekä uusi liikuntahalli. Koulu on mukana tehtävässä liikuntapaikkastrategiassa, jonka toteuttaa vapaa-aikatoimi. Yhteiskoulu hakee myös Liikkuva koulu –hanketta.

Opettajien koulutuksissa pyritään tarjoamaan tukea tvt-laitteistojen käyttöön sekä pedagogisiin ratkaisuihin sekä oppimis- ja käyttäytymisongelmaisten lasten opetukseen. Yhteiskoulun opettajien tiimijaosta jää pois hyvinvointitiimi, jonka tehtäviä on siirretty muille tiimeille. Yhteisöllisen oppilashuollon toimintaa eriytetään aiemmasta erityisopetuksen tiimityöskentelystä selkeämmin omaksi toiminta-alueeksi.

Rantakankaan ja Länsirannan kouluilla on vain oman oppilaaksiottoalueen oppilaita, eikä oppilaita siirry keskustan alueelta. Opetusjärjestelyt perustuvat yhdysluokkaopetukseen 0.-2. sekä 3.-6. ryhmittelyllä ja kouluilla työskentelee kaksi luokanopettajaa/koulu sekä koulunkäynninohjaaja. Kiertävä erityisopettaja sekä kielten opettajat hoitavat osan opetustunneista. Rantakankaan koulun toiminta on lakkaamassa lukuvuoden 2022-23 päätteeksi. Lakkautumisesta aiheutuvia toimenpiteitä ja tulevan lukuvuoden 2023-24 järjestelyjä on jo huomioitu toiminnoissa ja valmistautuminen siirtymiseen on aloitettu. Kevään ja kesän 2023 aikana tehdään suurin osa käytännön toimenpiteistä, joilla varmistetaan Rantakankaan oppilaiden sujuva siirtyminen Yhteiskoululle. Siirtymisestä aiheutuu huomioitavia tilajärjestelyjä Yhteiskoululla ja lukiossa sekä opettajien työtehtävissä. Myös koulukuljetusreittejä tarkistetaan pienimpien oppilaiden kuljetusten vuoksi.

Lähivuosina koulukeskuksen oppilasmäärät nousevat väliaikaisesti aiempaa suuremmaksi. Oppilasmäärä lähtee laskemaan uudelleen 4-5 vuoden kuluttua oppilaiden vähentyessä pienempien ikäluokkien vuoksi. Lukuvuodeksi 2023-2024 yläluokkaopetukseen on tulossa vain yksi 7. luokka. Yhteiskoululla on siis lukuvuodet 2023-2026 nykyisen kuuden 7.-9. luokkien opetusryhmän sijaan vain 5 opetusryhmää - tämä aiheuttaa opettajaresurssin arvioinnin. Länsirannan koulun osalta kiinteistön kuntoa tulee seurata jatkuvasti.

Vuonna 2023 jatketaan perusopetuksen hankkeita, jotka ovat alkaneet syksyllä 2022 ja joilla on merkittävä rooli ja resurssipanostus koulutyöhön. Valtion korona-avustus oppimisvajeiden kaventamiseksi on ollut käytössä vuodet 2020-22 ja sillä on järjestetty lähinnä tukiopetusta sekä lisätty erityisopetuksen tunteja, avustusta on

käytetty myös samanaikaisopetukseen. Avustukselle haetaan jatkoa vuosille 2023-24 ja se on tarkoitus kohdentaa resurssiopetukseen sekä alkuopetuksen erityisopettajan työhön. Harrastaminen Suomen malli –hanke jatkuu, joka yhdessä Kerho-hankkeen kanssa luo lapsille ja nuorille useampia tilaisuuksia kokeilla erilaisia harrastamisen muotoja. Yhteistyötahoina harrastamis- ja kerhohankkeessa on Järvilakeuden kansalaisopisto ja 4H-Lappajärvi.

HYTE-indikaattoreista kohteina ovat peruskouluissa seuraavat:

- oppilaiden poissaolot. Poissaolojen seuranta, ennaltaehkäisy ja puuttumisen malli. Lappajärvi: On olemassa erillinen ohjeistus perusopetuksen puolella ja koulunuorisotyö-hankkeella vahvistetaan puuttumisen ja ennaltaehkäisyn kulttuuria.

Suunnitelmavuodet 2024 – 2025:

Teknologian lisääminen opetuksessa ja sen käyttö pedagogisesti on tulevaisuuden haaste, johon kouluilla tartutaan.

Tavoitteet	Mittari	Tavoitetaso
Tvt-taitojen kehittäminen (oppilas+opettaja)	Opeka-taitotasomittari	Hyvä ja tasainen taitotaso, kehityssuunnitelma puutteita varten
Työhyvinvointi ja viihtyvyys	Työtyytyväisyyskyselyt, kouluterveyskyselyt	Hyvä työ- ja kouluviihtyvyys
Henkilöstön hyvä valmiustila muutoksiin: Oppilasmäärä Rantakankaan siirtyminen Yhteinen koulutuksen järjestäjä	Ennusteet ja niihin reagoiminen, suunnitelmat muutoksista	Hyvä ennakointi ja riittävä valmiustila muutoshetkillä

6.3 Peruskoulujen yhteinen ja muu toiminta

Toiminta-ajatus ja tehtävän kuvaus:

Yhteiseen toimintaan kuuluu koulutoimessa järjestettävä erityisopetus sekä muu yhteinen toiminta, joista tärkeimpiä ovat olleet koulukuraattori- ja koulupsykologipalvelut. Nämä palvelut siirtyvät hyvinvointialueen tuottamiksi vuoden 2023 alusta. Lappajärven oppilas- ja opiskelijamäärä riittää yhden kokopäiväisen kuraattorin työpanokseksi. Erityisopettajia perusopetuksessa on kolme. Koulunkäynninohjaajia käytetään opetuksen tukena oppitunneilla, aamu- ja iltapäivätoiminnassa sekä esikoululaisten hoidossa. Yhteiskoululla toimii vielä kevätlukukauden 2023 luokkien 7.-9. joustavan perusopetuksen ryhmä eli ns. JOPO-luokka.

Toiminnalliset tavoitteet:

Tavoitteena on koko perusopetuksen toimintojen tuottaminen laadukkaasti ja korkealla tasolla. Tähän pyritään ammattitaitoisen ja oikein resurssoidun henkilöstön avulla. Erityisopetus toimii lukuvuoden ajan kolmen opettajan voimin, joista yksi toimii kiertävänä erityisopettajana. Erityisopetuksen tavoitteena on paitsi tehostetun ja erityisen tuen antaminen oppilaille myös ohjata ja neuvoa perusopetuksen opettajia sekä ohjata tukea tarvitsevia oppilaita myös muiden tukipalveluiden piiriin.

Rantakankaan koulun siirtyessä yhteiskouluun elokuussa 2023 tullaan myös erityisopetuksen resurssointi opettajineen ja ohjaajineen tarkistamaan. Erityisopetuksen määrä ei ole vähenemässä; erityisen tuen määrä ja tarve vaihtelee lukuvuosittain, mutta jatkuva tarve on vähintään nykyiselle kolmelle opettajalle.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan resursseja on lisätty kahtena lukuvuotena 2021-2022 ja 2022-2023 yhteiskoulun osalta; tähän on ollut tarve, koska toimintaan osallistuvien lasten määrä on lisääntynyt. Kuluva lukuvuoden aikana aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelma päivitetään ja toiminnan rungoiksi suunnitellaan aikataulu-toimintaohje. Sivukoulujen osalta aamu- ja iltapäivätoiminnoissa on vähemmän osallistujia kuin aiemmin ja palvelua tuotetaan koulunkäynninohjaajien voimin ja Länsirannalla yhteistyössä varhaiskasvatusyksikön kanssa.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen eli VALO-opetuksen tarjoamisesta on tullut jokavuotista toimintaa. Kunta tarjoaa valmistavaa opetusta yhteiskoululla. Lukuvuoden 2021-2022 ajan perusopetuksessa oli yksi valmistavan opetuksen ryhmä, jonka toteutuksessa käytetään yhteistä opettajaa Alajärven kanssa. Lukuvuosi 2022-2023 aloitettiin samalla mallilla, mutta valmistavan opetuksen oppilaiden määrä nousee koko ajan mm. ukrainalaisten tulijoiden myötä. Koulu on koko ajan valmiudessa lisätä valmistavaa opetusta. Valmistavan opetuksen tavoitteena on tukea oppilaan integroitumista normaaliin opetusryhmään sekä auttaa erityisesti suomen kielen kehittymistä.

JOPO-toiminta päättyy kevätlukukauden 2023 jälkeen.

Sivistystoimeen oli tarkoitus rekrytoida lasten psykiatrinen sairaanhoitaja vuoden 2022 aikana. Tämä oli tarkoitus tehdä yhteistyössä jonkin muun kunnan kanssa. Tämä ei toteutunut – osittain myös sen takia, että koulutoimessa oli vuoden 2022 Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama kuraattori-hanke ja koulutoimessa oli koko vuoden yhden kuraattorin sijaan kaksi kuraattori. Tämä kuraattori vastasi koronan tuomiin haasteisiin ja lisäsi erityisesti ryhmämuotoista koulun sosiaalityötä. Vuonna 2023 selvitetään uudelleen psykiatrisen sairaanhoitajan palkkaaminen yhteistyössä toisen toimijan kanssa.

Suunnitelmavuodet 2024 – 2025:

Hanketilanteesta riippuen ja yhteisen koulutuksen järjestäjän siirtymisen myötä arvioidaan koulujen henkilöstöresurssit sekä muun kuin opetushenkilöstön tarve, esim. koulun nuorisotyöntekijä, perhetyöntekijä tai psykiatrinen sairaanhoitaja.

Tavoitteet	Mittari	Tavoitetaso
------------	---------	-------------

Koulurakenteen aiheuttamien muutosten vaikutusten arviointi ja uudelleen organisointi	Erytisopetusresurssi uudelleen arvioitu ja jaettu syksy 2023 varten	Eri kouluilla riittävä erityisopetuksen resurssi ja ohjaajien määrä
Aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelman päivitys	Suunnitelma päivitetty ja ap-ip-toimintaan tehty päivän ohjelmarunko	Selkeä malli, joka on myös lasten sisäistä

6.4 Lukioskoulu

Toiminta-ajatus ja tehtävän kuvaus:

Lukion tehtävä on tarjota laadukasta toisen asteen yleissivistävää koulutusta, joka antaa opiskelijoille hyvät oppimisedellytykset ja -tulokset sekä jatko-opintomahdollisuudet. Lukio tekee laajaa yhteistyötä eri toisen asteen toimijoiden kanssa niin paikallisesti, alueellisesti, valtakunnallisesti kuin kansainvälisestikin. Geolukio tarjoaa opintoja erityisellä luonnontieteellisellä linjalla.

Toiminnalliset tavoitteet:

Lukio on osaltaan mukana koulutuksen järjestäjämallin valmistelussa. Tämän lisäksi vuoden 2023 aikana tullaan tekemään lukioskoulutuksen arviointi, johon osallistuvat henkilökunnan lisäksi opiskelijat ja huoltajat. Arviointi tehdään koulutuksen järjestäjälle, jota Lappajärven kunnassa edustaa hyvinvointivaliokunta.

Lukion kansainvälisyyttä on vuonna 2023 vaihto-opiskelijat, yhteistyön jatkaminen Japanin kanssa sekä tarkoitus on muutaman väli vuoden jälkeen hakea uutta kansainvälistä hanketta joko Erasmus- tai Nordplus-ohjelman kautta.

Opiskelijarekrytointiin on panostettava edelleen, jotta lukioon saadaan opiskelijoita muualtakin kuin omalta paikkakunnalta. Kohderyhmänä ovat niin kotimaiset kuin ulkomaiset opiskelijat.

Lappajärven geolukio on mukana Alajärven, Evijärven ja Vimpelin kanssa Opetushallituksen rahoittamassa ns. SALA-hankkeessa eli saatavuus ja laatu -hankkeessa, jossa tavoitteena on kehittää lukioiden korkeakoulu- ja työelämäyhteistyötä sekä valmistella TUVA- eli tutkintoon valmistavaan koulutusta kuntien alueelle. TUVA-koulutuksen saamiseksi alueelle tehdään yhteistyötä Järviseudun ammatti-instituutin eli Jamin kanssa. Hanketta vetää erillinen koordinaattori.

Suunnitelmavuodet 2024 - 2025:

Mahdollinen siirtyminen yhden koulutuksen järjestäjän alle ja sen aiheuttamat toimenpiteet ja muutokset; esimerkiksi kunnan lukion rehtorin, joka on myös sivistysjohtaja, työnkuva ja -tehtävät on organisoitava uudelleen. Muussa henkilökunnassa järjestäjämallin vaihtuminen ei aiheuta muutoksia.

Tavoitteet	Mittari	Tavoitetaso
------------	---------	-------------

Kansainvälisen toiminnan elvyttäminen	Kv-toimintaa on 2-3 eri toimintamuodolla; kv-hanke pyritään saamaan käyntiin tai vähintään haettua	Lukion kv-toiminta palautuu koronaa edeltävälle tasolle
SALA-hankkeen toimenpiteet 1) korkeakoulu- ja työelämäyhteistyössä;	Toteutunut teemaviikko Malli tulevaan korkeakoulu-yhteistyötä varten Malli työelämäyhteistyötä varten	Teemaviikko tai jokin muu toimintamuoto korkeakoulu- ja työelämäyhteistyöstä Pysyviä rakenteita
2) erityisesti TUVA-koulutuksessa	Joko valmis TUVA-koulutus suunnitelma tai hakemus OKM:lle	Valmistellaan ja luodaan alueen TUVA-koulutusmalli yhteistyössä Jamin kanssa

6.5 Ammatillinen ja muu koulutus

Toiminta-ajatus ja tehtävän kuvaus:

Lappajärven kunta on mukana Järvisuudun ammatti-instituutissa eli Jamissa yhtenä omistajakuntana. Muut kunnat ovat Evijärvi, Vimpeli, Alajärvi ja Kauhava. Uudeksi omistajakunnaksi tuli syksyllä 2021 Alavus. Jamin tiloissa Sedu järjestää myös lähihoitaja-koulutusta.

Lappajärven kunta ostaa musiikkiopistopalvelut eli taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän opetuksen Kauhavan kaupungin oppilaitokselta, Härmänmaan musiikkiopistolta. Kunta on mukana Järvilakeuden kansalaisopiston kannatusyhdistyksessä, jonka kautta järjestetään eri-ikäisten vapaa-ajan ohjattua toimintaa. Järvilakeuden kansalaisopiston järjestää myös teatteritaiteen perusopetusta lapsille ja nuorille yleisen oppimäärän mukaan.

Toiminnalliset tavoitteet:

Kunta ja koulut tarjoavat opistoille tilat, joissa toimia. Härmänmaan musiikkiopisto tarjoaa ensisijaisesti lapsille ja nuorille, mutta näiden lisäksi myös aikuisille tarkoitettua tavoitteellista ja tasolta toiselle etenevää opetusta. Opetus tukee oppilaan kokonaisvaltaista kehitystä yksilönä ja ryhmän jäsenenä, kehittää oppilaan henkilökohtaisia valmiuksia luovaan ja monipuoliseen musiikin harrastamiseen sekä antaa valmiudet hakeutua taiteenalan ammatilliseen ja korkea-asteen koulutukseen. Härmänmaan musiikkiopiston varhaisiän musiikkikasvatuksen ryhmien opetusta toteutetaan 1.8.2022 alkaen yhteistyössä perusopetuksen yksiköiden lisäksi myös varhaiskasvatuksen yksiköissä. Tarkoituksena on edelleen laajentaa ja jatkaa hyvää yhteistyötä kunnan eri toimijoiden kanssa.

Vuonna 2022 Järvilakeuden kansalaisopisto puuttuu vielä.

6.6 Kirjastotoimi

Toiminta-ajatus ja tehtävän kuvaus:

Kirjaston toiminta-ajatuksena on tarjota kuntalaisille tasapuolisesti tietoa, virkistystä, elämyksiä, ammattitaitoisen henkilökunnan palvelut sekä tilat ja kokoelmat opiskeluun ja tapahtumien järjestämiseen. Vuonna 2022 valmistunut uusi palvelutila lp-levyjen kuuntelumahdollisuuksineen lisää kirjaston palveluja ja monikäyttöisyyttä.

Toimipaikkana on kirjasto, joka on auki viitenä arkipäivänä viikossa. Omatoimikirjasto on käytettävissä rekisteröityneille asiakkaille ma-su klo 7-21 silloin kun henkilökunta ei ole paikalla. Palvelutila on käytössä henkilökunnan ollessa kirjastossa.

Toiminnalliset tavoitteet:

Tavoitteena on tarjota tasapuoliset kirjastopalvelut kaikille asiakkaille. Vuoden 2023 aikana jatketaan kirjastopalveluiden vientiä kyläkouluille. Myös kirjaston vieressä olevan yhteiskoulun ja lukion kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä. Huomiota kiinnitetään myös aikuisten asiakkaiden viihtyvyyteen ja tilojen esteettömyyteen. Kirjasto osallistuu Eepos-hankkeisiin tai muihin alueen hankkeisiin, jos on sopivia hankkeita kuntalaisten lukuinnostuksen lisäämiseen.

Kirjastoon on valmistunut erillinen ryhmätyötila opiskelijoiden, kansalaisopiston ja muiden ryhmien käyttöön. Tämä on osa kirjaston uutta palvelumuotoilua ja tilan sujuvan käytön kehittämiseen panostetaan vuonna 2023.

Vuoden 2023 aikana kirjaston henkilöstössä tapahtuu useampi eläköityminen. Tämä otetaan huomioon varaamalla palkkamenoja pitkien sijaisuuksien hoitoon. Kirjaston laadukkaan jatkumisen kannalta tärkeää on myös onnistua hyvin uuden henkilöstön rekrytoinnissa vuoden 2023 aikana. Kirjastonjohtajuus ratkaistaan rekrytoinnin yhteydessä vuoden 2023 lopulla; joko sivistysjohtaja jatkaa kirjastonjohtajana tai kirjastoon haetaan kirjastonjohtajaa.

Suunnitelmavuodet 2024–2025

Pyritään pitämään yllä kirjaston kulttuuritoiminta näyttelyineen ja tapahtumineen. Osallistutaan kirjaston toimintaa tukeviin hankkeisiin.

Tavoitteet	Mittari	Tavoitetaso
Uuden palvelutilan sekä uusitun lasten ja nuorten osaston toiminnallisuuden kehittäminen	Palvelutilan käyttö, t/viikko Asiakaskysely	Palvelutila palvelee laajasti kirjaston asiakkaita ja tuo mahdollisesti jopa uusia asiakkaita. Lasten ja nuorten osaston käyttäjien tyytyväisyys
Henkilöstön onnistuneet rekrytoinnit	Uuden työntekijät kelpoisia ja rekrytoitu hyvissä ajoin	Kirjastoalan koulutuksen saaneet uudet työntekijät ja ratkaisu kirjastonjohtajuuteen

Tilasto kirjastotoimesta:

	2017	2018	2019	2020	2021
Kokoelma	63 436	60 227	61 098	60 709	54 880
Lainat	48 885	51 525	48 205	36 682	43 956
Käynnit	39 839	39 992	38 812	30 788	34 139
Aukiolotunnit	2 137	3 783	4 760	3591	4922
Lainoja / asukas	15,39	16,41	15,66	12,24	15,03
Näyttelyt*	18	21	22	15	23
Tapahtumat*	37	32	24	7	31

Omatoimikirjasto otettiin käyttöön kesäkuussa 2018.

6.7 Vapaa-aika

Toiminta-ajatus ja tehtävän kuvaus:

Vapaa-aikatoimen tehtävä on valvoa kuntalaisten oikeutta yhdenvertaiseen osallistumismahdollisuuteen ja turvata asiakkaiden lakisääteisten palveluiden toteutuminen ja tuottaminen huomioiden liikunta-, nuoriso ja kulttuurilait. Vapaa-aikapalveluiden tavoite on asukkaiden kokonaisvaltainen terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, kehittäminen ja arviointi. Liikunta-, nuoriso- ja kulttuuripalveluilla vaikutetaan yksilön ja yhteisön terveyteen ja hyvinvointiin. Vapaa-aikapalvelut tekevät aktiivisesti henkistä ja fyysistä olosuhdetyötä kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi kehittämällä palveluinfrastruktuuria sekä avustamalla yhdistyksiä ja järjestöjä kuntalaisten hyvinvointia ja elämänlaatua edistävään toimintaan.

Vapaa-aikapalvelut tunnistavat toiminnassaan kaksi eri asiakasrajapintatasoa: omaehtoisen osallistumisen ja hyvinvoinnin ylläpitämiseen kannustava taso sekä omaehtoista osallistumista ja hyvinvointia ylläpitävä taso. Kannustavan tason toiminta kohdentuu asiakasryhmille, jotka eivät ole aktiivisesti hyvinvointipalvelujen parissa – kohderyhmän viestiminen, palveluiden järjestäminen ja fyysinen ja sosiaalinen aktivointi. Ylläpitävän tason toiminta kohdentuu asiakasryhmille, jotka ovat aktiivisia palvelunkäyttäjiä tai tätä toimintaa ylläpitäviä yhteisöjä tai järjestöjä – avustukset ja palkitsemiset, fyysisen ja henkisen palveluinfrastruktuurin ylläpitäminen ja kehittäminen (liikuntapaikat, harrastetilat tai sidosryhmäyhteistoiminta).

Toiminnalliset tavoitteet:

Vapaa-aikapalveluiden kaikki toimialat kulttuuri-, nuoriso- sekä liikuntapalvelut tähtäävät siihen, että yhteisöllisen ja yksilöllisen hyvinvoinnin merkitys ja tietoisuus kasvavat kunnassamme. Vapaa-aikapalvelujen tavoitteena on järjestää osallistavaa toimintaa tukien fyysistä ja sosiaalista aktiivisuutta sekä osallisuutta kaikenikäisillä sosioekonomisesta asemasta riippumatta. Vapaa-aikapalveluiden tavoitteena on huomioida eri asiakassegmenttien tarpeita ja vastata näiden tarpeisiin riittävällä tasolla.

Liikuntapalvelut:

Liikuntapalveluiden keskeisin tavoite vuodelle 2023 on liikuntahallin toiminnan vakiinnuttaminen ja kehittäminen; liikuntahallipalveluiden myynti ja markkinointi sekä käyttöasteen ja laadun tarkkailu. Liikuntapalvelut jatkavat kuntosalipalveluiden kehittämistä yhteistoimintafoorumeissa yhdessä palvelunkäyttäjien kanssa. Liikuntapalveluiden yksi vuoden tavoitteista on elintapaohjauksen toimintamallin vakiinnuttaminen sekä tehdä toiminnasta kehittämishanke, jonka tavoitteena on lisätä hyvinvointitekniologiaa osana palveluita sekä luoda palveluun ohjausmallia yhteistyössä sosiaali- ja terveyspalveluiden kanssa huomioiden vaikuttava kehittäminen. Lisäksi aloitetaan liikuntapaikkastrategian valmistelu.

Nuorisopalvelut:

Nuorisopalvelut tulee lisäämään osallistavaa toimintaa ja lisäämään nuorten vaikuttamismahdollisuuksia. Nuorisopalvelut jatkavat tilatoiminnan kehittämistä ottamalla nuorten mielipiteet huomioon hankintoja ja kehittämistä tehtäessä. Vuoden 2023 keskeisin tavoite on lasten ja nuorten toimintaan kohdennetun perintövarojen käyttö työryhmän määrittämän käyttösuunnitelman mukaisesti.

Kulttuuripalvelut:

Vuoden tavoitteita on kulttuurihyvinvointisuunnitelman tekeminen osallistavasti yhdessä järjestöjen kanssa sekä asiantuntijafoorumin kesken.

HYTE-indikaattoreista kohteina ovat liikunnassa seuraavat:

- Kohdennetut liikkumisryhmät lapsille ja nuorille. Lappajärvi: Lappajärven vapaa-aikatoimi toteuttaa ostopalveluna seuratoiminnan ulkopuolelle jääville lapsille omaa liikkustoimintaa ns. harrastetakuun alaista toimintaa. Lappajärven sivistyspalveluilla on menossa Harrastaminen Suomen malli –hanke mikä toteuttaa tätä samaa toimintaa koulupäivän yhteydessä.
- Vaikutusten ennakoarviointi (EVA). Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat valmisteilla olevien lautakuntapäätösten vaikutusten ennakoarviointiin (EVA). Lappajärvi: Liikuntapalveluissa on käytetty EVA-menetelmää yksittäisissä kehityshankkeissa, mm. kuntosalin kehittäminen sekä tulevan liikuntahallin käyttö. Valiokuntamallissa vaikutusten ennakoarviointi-menetelmä otetaan käyttöön koskien tulevia kehityshankkeita tai olemassa olevan toiminnan kehittämistä.

Suunnitelmavuodet 2024 - 2025:

Liikunta- sekä vapaa-aikatoimialan toiminta- ja kehittämisstrategian valmistuminen.

Tavoitteet	Mittari	Tavoitetaso
Liikuntahallin käyttöaste ja toiminnan laadun arviointi	Mikä on hallin käyttöaste sekä käyttäjien arvio liikuntahallin käytettävyydestä mm. Kustannustehokkuus ja käyttöttyytyväisyys	Talousarvioon on määritetty vuokratuloiksi 25 000 € Käyttöttyytyväisyyskyselyn tavoitteeksi

		määritetään 4 (0-5 asteikolla)
Kulttuurihyvinvointisuunnitelma	Yhteistyöfoorumeihin osallistuvien tahojen määrä Yhteistoimintakumppaneiden tyytyväisyys valmistelemaan ja osallisuus työhön	Puolet kulttuuritahoista osallistuisivat yhteiskehittämiseen Tyytyväisyystavoitteeksi määritetään 4 (0-5 asteikolla)

6.8 Varhaiskasvatus

Toiminta-ajatus ja tehtävän kuvaus:

Lappajärven kunta on ostanut varhaiskasvatuspalvelut 1.8.2022 alkaen Alajärven kaupungilta. Henkilöstö on Alajärven kaupungin palveluksessa, ja Alajärven kaupunki hankkii lasten hoidossa, kasvatuksessa ja opetuksessa tarvittavat materiaalit, ohjelmistot ja välineet. Alajärven kaupunki tilaa Lappajärven kunnan tekniseltä toimelta puhtaanapidon ja ruokahuollon sekä vuokraa Lappajärven kunnalta palveluiden tuottamiseen tarvittavat tilat ja irtaimiston. Toiminta järjestetään varhaiskasvatustilain mukaisesti Lappajärven kunnan tilauksen määrittämässä laajuudessa.

Toiminnalliset tavoitteet:

Lappajärvellä varhaiskasvatusta järjestetään Ullanlinnan päiväkodissa sekä Itämuksulan ja Länsirannan ryhmäperhepäiväkodeissa. Ullanlinnassa on tällä hetkellä neljä lapsiryhmää ja ryhmäperhepäiväkodeissa hoitopaikkoja yhteensä 20 lapselle. Ryhmäperhepäiväkodeista Länsirannan ryhmä hoitaa myös kyläkoulun aamu- ja iltapäivätoimintaa aamun varhaisten ja iltapäivän myöhäisten tuntien osalta.

Toimintakaudella 2022-2023 varhaiskasvatuspaikkojen määrä vastaa alueen tarpeita. Mikäli varhaiskasvatukseen hakeutuvien lasten määrä laskee, voidaan keväällä 2023 pohtia yhden lapsiryhmän vähentämistä seuraavalta toimikaudelta.

Keväällä 2022 on laadittu Lappajärven ja Vimpelin kuntien sekä Alajärven kaupungin yhteinen varhaiskasvatustilain ja valtakunnallisiin varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin pohjautuva paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma. Lisäksi maakunnallisessa yhteistyössä on laadittu koko Etelä-Pohjanmaan kattava varhaiskasvatuksen digisuunnitelma. Vuoden 2023 aikana panostetaan suunnitelmien jalkauttamiseen ja niissä linjattujen toimintamallien mahdollistamiseen.

Toimintakauden 2022-2023 aikana valmistellaan mahdollista varhaiskasvatuksen sähköisen järjestelmän vaihtoa. Tavoitteena on löytää sähköinen kokonaisratkaisu, joka mahdollistaisi myös lasten varhaiskasvatussuunnitelmien ja lakisääteisten tukeen liittyvien asiakirjojen laadinnan ja arkistoinnin sähköisesti. Mahdollinen järjestelmämuutos toteutuisi toimintakaudella 2023-2024.

Varhaiskasvatuksen henkilöstön hyvinvoinnin tulee olla keskeisessä asemassa sekä kuluvalle toimintakaudella että suunnitelmavuosilla 2024-2025. Henkilöstön hyvinvoinnilla ja tyytyväisyydellä on suora yhteys tuotettavan varhaiskasvatuspalvelun laatuun. Useilla aloilla vallitseva työnvoimapula sekä ammattitaitoisen varhaiskasvatushenkilöstön valtakunnallinen kysyntä lisäävät henkilöstön liikkuvuutta ja haastavat työnantajat panostamaan uudella tavalla työyhteisöjensä hyvinvointiin.

Tavoitteet	Mittari	Tavoitetaso
Laadukas ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaisesti järjestetty varhaiskasvatus.	Laadittujen lasten varhaiskasvatussuunnitelmien määrä. Henkilöstön kelpoisuus	Jokaiselle lapselle laadittu oma varhaiskasvatussuunnitelma. Kaikilla kasvattajilla varhaiskasvatuslain mukainen kelpoisuus
Digitaalisen osaamisen vahvistaminen	Käytettävissä olevien laitteiden määrä Henkilöstön koulutukset	Joka lapsiryhmässä on vähintään kaksi lasten käyttöön tarkoitettua laitetta. Kaikki kasvattajat ovat saaneet digitaaliseen osaamiseen liittyvää koulutusta
Henkilöstön hyvinvointiin panostaminen	Säännölliset hyvinvointikyselyt (min 2 krt/vuosi), mittareina kokemus omasta työhyvinvoinnista ja esimiestyöstä	Henkilöstön kokemus esimiestyöstä ja omasta työhyvinvoinnista vähintään tasolla hyvä (8 asteikolla 4-10)